

ΑΙ ΕΚ ΣΕΙΣΜΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΑΙ

Μαρτινίκα, ἡ πατρίς τῆς συζύγου τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος Ἰωσηφίνης, ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων νήσων αἰτίνες ἀποτελοῦσι τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας, ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς ὑπῆρξε τὸ θέατρον φοβερῶν σεισμικῶν καταστροφῶν, αἰτίνες μέχρι τῆς 5 Αὐγούστου 1851 σχεδὸν ἀδιαλείπτως ἔσειον τὴν νῆσον, ὁπότε αἱ διηνεκῶς μαινόμεναι πλουτώνειαι δυνάμεις κατηνύσθησαν ἵνα ἐκμανῶσιν ἀπηνέστερον μετὰ μίαν πεντήκονταετίαν διαψεύδουσαι τὰς περὶ σεισμῶν καὶ ἡφαιστειῶν ὑποθέσεις καὶ θεωρίας καὶ ἀποδεικνύουσαι ἔνθεν μὲν τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν ἔνθεν δὲ τὴν αἰώνιον ἀλήθειαν ὅτι τὸ πλανᾶσθαι ἀνθρώπινον. Καὶ ἰδοὺ! ἐντὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἡ πόλις, ἦν κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1901 ἐπιστημονικῇ ἐπιτροπῇ ἐκῆρuxe ἀσφαλῶς ἔχουσαν ἀπὸ πάσης ἐκρήξεως τοῦ ἐν αὐτῇ ἡφαιστείου, πόλις ἀκμαία καὶ ἀνθηρὰ, μετεβλήθη εἰς ἐρείπια· τριάκοντα χιλιάδες ἀνθρώπων ἐκάησαν ἢ ἀπέθανον ἐξ ἀσφυξίας· φλογερὰ στάκτη ἐκ τοῦ ἡφαιστείου ἐκπεμπομένη κατεκάλυψε τὴν νῆσον καὶ ἐξε-άθη εἰς ἀπόστασιν ἑξ ἑκατομυρίων εἰς τὴν θάλασσαν· τὰ τηλεγραφικὰ σύρματα τὰ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ πελάγους ἡρεμοῦντα κατεθραύσθησαν· τρομεραὶ βρονταὶ ἄνωθεν, ὑπόκωφοι δονήσεις κάτωθεν, μετὰ βροχῆς ἐκ λάβας, ἡλεκτρικῶν ἀστραπῶν καὶ ἡχηροτάτων μυκηθμῶν ἐπεσφράγισαν τὸ ἐν τῇ ἀγριότητι μεγαλοπρεπὲς ἐκεῖνο θέαμα, ὅπερ ὑπενθυμίζει γεωλογικοὺς κατακλυσμοὺς ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ὑπερτέρους τοῦ ἐν Μαρτινίκῃ, εἰς οὓς ὀφείλεται τὸ νῦν σχῆμα τοῦ ἡμετέρου πλανήτου.

Πλέον τοῦ ἐνὸς αἰῶνος παρῆλθεν ἀπὸ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ἐκρήξεως τοῦ Βεζουβίου, ὅστις τὸ τριακοστὸν ἔκτον ἤδη ἀπὸ τῆς μεγάλης τοῦ 79 μ. Χ. καταστροφῆς ἐπεδείκνυε τὸ ἐκλαμπρον αὐτοῦ μεγαλεῖον οὕτως, ὥστε νὰ νομίζη τις ὅτι αὐτὸς οὗτος ὁ πυρὴν τῆς Γῆς ἐζήτει διέξοδον διὰ τοῦ κρατῆρος τοῦ ἡφαιστείου. Καὶ τοι δὲ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἔκρηξις τοῦ 1794 δὲν ἐξεσφενδόνισεν, ὡς ἡ τοῦ 79, τὴν σποδὸν καὶ κόινιν τοῦ Βεζουβίου μέχρι Κων]πόλεως ἀφ' ἐνὸς καὶ μέχρις Ἀλεξανδρείας ἀφ' ἑτέρου, οὐχ ἥττον

ἐξήμεσε τοσαύτην ὕλην, ὥστε ἐκ τῆς συσσωρεύσεως ἡδύνατο νὰ ἀποτελεσθῇ ὄγκος τετράκις ὑπέστερος τοῦ ἡφαιστείου. Μόνη ἡ λάβα, ἡ ἐκατέρωθεν τῶν πλευρῶν ποταμηδὸν ἐξελθοῦσα καὶ εἰς διαφόρους πυρίνους καὶ παμφλέκτους χειμάρρους διαιρεθεῖσα, κατέκλυσε χωρία, πόλεις, ἀμπέλους καὶ πεδιάδας ἀποτεφρώσασα πᾶν τὸ προστυχόν. Αἱ πόλεις Tore Grego (Πύργος Ἑλληνικός) Ρεζίνα καὶ Τόριτον ἐκαλύφθησαν ὑπὸ στρῶμα μικρῶν λίθων ἐκτιναχθέντων μετὰ τὴν ἄφθονον ροὴν λάβας καὶ ποταμοῦ ζέοντος ὕδατος, ὡς ἐν ἔτει 79 μ. Χ. κατηρεϊπώθησαν αἱ μεγαλοὶ πόλεις τῆς Σταβίας (Καστελαμάρε) Πομπηίας καὶ Ἡρακλείου. Ἡ ἐν λόγῳ σεισμικὴ καταστροφὴ μετὰ τῶν φρικαλέων αὐτῆς ἀποτελεσμάτων δὲν ἔχει ἐφάμιλλον ἐν Εὐρώπῃ ἢ τὴν τοῦ 1669 ὅτε ἡ Αἴτνα τῆς Σικελίας, ἡ ὀγδοήκοντα πλείστου λόγου ἀξίας ἐκρήξεις ἀριθμοῦσα, ὀλίγου δεῖν ἐδίχαζε τὴν ὅλην νῆσον σχηματίζασα τρεῖς νέους κρατῆρας, ὁπόθεν ἐπὶ πέντε συνεχεῖς ἡμέρας ἐξηρεύετο φλόγας, κόνιν καὶ ποταμούς θείου εἴκοσι πόδας ἄνωθεν αὐτῆς ὑψουμένους.

Τῷ 1767, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀθανάσιος Κομνηνὸς Ὑψηλάντης, «ἐνέσκηψαν» σεισμοὶ ἐν Κων[πόλει ἀπὸ Μαΐου μέχρι Αὐγούστου διαρκέσαντες, κατέπεσαν τὸ Ἑπταπύργιον καὶ αἱ οἰκοδομαὶ ἀπὸ Ἑγρῆ Καπὴ μέχρι Γεδῆ Κουλεῖ καπισσῇ, Βαζέ-καπισσῇ, ἡ ἀγορὰ Σουλτάν-Μεχμέτ, Βεζύρ-Χὰν καὶ ἄλλα κτίρια. Ἀναφέρω τὰς λεπτομερείας ταύτας μόνον ἵνα προσθέσω ὅτι ὁ μετὰ 127 ἔτη γενόμενος σεισμὸς τῷ 1894 ἐπήνεγκε τὰς μεζζονας καταστροφὰς ἐπ' αὐτῶν τούτων τῶν θέσεων, ὅπερ εἰς ἄκρον παράδοξον.

Οἱ σεισμοὶ οὗτοι καίπερ καθ' ἑαυτοὺς φρικώδεις καὶ ἰσχυροὶ ὑπολείπονται κατὰ πολὺ τῶν ἐν Ἀμερικῇ, ἔνθα ὁ υἱὸς τοῦ Πυρὸς διαρκῶς τὰς διατριβὰς ποιεῖται. Ἐχῶ ὑπ' ὄψει δύο τῶν καλλιτέρων καὶ ἐμβριθεστέρων Ἀγγλῶν περιηγητῶν, τὸν Πρέσχοτ καὶ Ρίγκ, οἵτινες καίπερ ἀμοιροῦντες ποιητικοῦ τάλαντου τοσοῦτον εἰδεχθῶς ἀπεικόνισαν τοὺς ὑποχθονίους χορούς, ὡς οἱ ἄγριοι τῆς Κολομβίας ἀποκαλοῦσι τοὺς σεισμούς, ὥστε αἱ περὶ Κολάσεως, Ταρτάρου καὶ Ἄδου περιγραφαὶ τῶν Εὐρωπαϊῶν ποιητῶν καὶ λογιγράφων ἐκλείπουσιν ἀμαυρούμεναι. Ὁ Πρέσχοτ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ «Κατάκτησις τοῦ Μεξικοῦ» καὶ «Κατάκτησις τοῦ Περού» λέγει ὅτι ἦτο φυσικώτατον οἱ κἀτοιχοὶ τῶν μερῶν ἐκείνων, καθ' ἐκάστην λαμβάνοντες πείραν τῆς ἀδυναμίας αὐτῶν, ἐκπληττόμενοι ὑπὸ τοῦ κεραυνοῦ, καταπονούμενοι ὑπὸ τοῦ θανάτου καὶ αἰσθανόμενοι πανταχοῦ πανσθενῆ τινὰ δύναμιν ἀόρατον, νὰ ἀπολῇωσιν εἰς τὴν λατρείαν τῶν ὀρέων, κορυμνῶν, βράχων καὶ ἐν γένει τῶν παντοειδῶν λί-

θων. Τὰ ἐν Ἀμερικῇ ἡφαίστεια ἐπέχουσι θέσιν ναῶν οἰκουμένων ὑπὸ μυστηριωδῶν θεοτήτων, τιμωρῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὧς ἡ ἀκόλαστος ὀργὴ ἀπαιτεῖ θυτίας πρὸς ἐξίλασμόν. ὡς παρακατιῶν ἀναφέρεται, ἀφοῦ ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει ὁ στενὸς τοῦ Ἡμερολογίου χώρος ἐνδιατρίψωμεν εἰς τὴν περιγραφὴν τινῶν ἐκ τούτων.

Ἐν ἔτει 1863 μέγας ἐγένετο σεισμὸς ἐν Καναδᾷ, οὗτινος ὁ κλονισμὸς ἐξετάθη ἐπὶ ἀποστάσεως 200 λευγῶν μήκους ἐπὶ 100 πλάτους (ἐκάστη λεύγα ἰσοδυναμεῖ πρὸς 3 Ἀγγλικά μίλια) κατὰ τὰς δέκα τέσσαρας πόλεις μετὰ τῶν κατοίκων, ὧν οὐδὲ ἕως τῶν πτωμάτων αὐτῶν οὐδέποτε ἀνευρέθη. Ἀγρία βοή ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς προῤῥήνησε μηχανὴν μέχρι Ἀλάσκας τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ἐξιγθέντα, τὸ ἔδαφος τῆς ὅλης ἐπαρχίας συνεκλονεῖτο· τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου μετεβλήθη εἰς θεϊόχρουν· δάση ὑψικόμων δρυῶν, δίκην πυροτεχνημάτων, ἀνετινάχθησαν εἰς τὸ κενόν· νέαι πηγαὶ ὑδάτων ἀνέβλυσαν· πλεῖσται ἄλλαι ἀπεξηράνθησαν· ὄρη συνεκρούσθησαν διαψεύσαντα τὸ περὶ μὴ συναντήσεως τούτων γνωστὸν λόγιον· ἡ δὲ ἀτμόσφαιρα βληχρὰ καὶ ἀναθυμιαστικὴ ἀπέπνιγε μέχρις ἀσφυξίας τοὺς ἐν ὑπαίθρῳ ζητοῦντας προσφυγὴν. Πρὸς ἐπιμέτρον δὲ τὸ φρούριον ἀνετινάχθη εἰς τὸν ἀέρα μετὰ τῆς ἐν αὐτῷ παρακαταθήκης ὀλμων καὶ ὀβουζίων. Ὁ Ἑρεβος, υἱὸς τοῦ Χάους, παρίστατο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν κατοίκων, οἱ δὲ ἄγριοι κατεπτοήθησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε διατόρους ῥηγνύοντες φωνὰς ἔρριπτον βέλη ἀλαλάζοντες καὶ δι' οἰμωγῶν καὶ θρήνων ἰκετεύοντες τὰς ψυχὰς τῶν τεθνεώτων νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς χθονίους αὐτῶν σκηνὰς καὶ παύσωσι ταραττοντες τὴν τῶν ζώντων ἡσυχίαν.

Εὐχαιρον ἤδη νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ κ. D'Orbigny εἰς τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ *L'homme Americain* ἀναφέρει ὅτι οἱ τῶν ἡφαίστειων κρατῆρες καθ' ὅλην τὴν Ἀμερικὴν εἶναι τὸ μόνον τῆς αὐτοκτονίας τῶν ἰθαγενῶν ὄπλον, οἵτινες ὁσάκις θεωρήσωσι τὸ ζῆν τοῦ κόπου ἀνάξιον, ἢ ἀπογοητευθῶσι, καταστρέφουσι τὸν βίον ριπτόμενοι ἐν αὐτοῖς. Καὶ ὁ ἡμέτερος πυθαγορικός φιλόσοφος Ἐμπεδοκλῆς γνωστὸν ὅτι ἐτελεύτησε ριφθεὶς ἐν τῷ κρατῆρι τῆς Αἴτνης, καὶ ὁ ἐκ Θράκης ξιφμαχὸς Σπάρτακος εἶχε καταφύγει μετὰ τῶν ὀπαδῶν του εἰς τοὺς κρατῆρας τοῦ Βεζουβίου, ὃν ὁ Στοάθων ἐν τῇ «Γεωγραφίᾳ» του θεωρεῖ ἐσθεςμῆνον ἡφαίστειον. Ἴσως δὲν εἶναι ἄσκοπον νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὸ εἶδος τοῦτο τῆς αὐτοκτονίας θεωρεῖται τὸ μᾶλλον ἀνώδυνον, ἢ δὲ καὶ ἀκαριαῖον.

Οἱ σεισμοὶ τῆς Κολομβίας, ἔνθα ὑπάρχει τὸ μεγαλύτερον

ἡφαιστειον τῆς ὑδρογείου Κυτόπαξον, μετὰ τῶν τῆς Γουατεμάλης ἀποτελοῦσι τὴν μελανοτέραν τῆς σεισμολογίας σελίδα. Τὸ ἔδαφος τῆς πρωτεύουσας Γουατεμάλης δὲν ἔπαυσε σειόμενον ἀπὸ τοῦ 1565 μέχρι τοῦ 1773. Ἐξαιρέσει ἡμερῶν τινων, σπανίως δὲ ἑνὸς μηνίς, ἡ ὅλη πρωτεύουσα ἐκινεῖτο τετράκις ἐκ σεισμῶν καταστραφεῖσα καὶ πάλιν ἀνοικοδομηθεῖσα. Ἐκεῖσε ὑπάρχουσι τρία τρομερὰ ἡφαιστεια: Πακοῦγο, Φονέγκο, καὶ Ἄγκουα, τεραστίου ὕψους, ἔτι καὶ νῦν ἀναδίδοντα πυκνοὺς καπνοὺς καὶ σινδόνας φλογῶν ἀδιαλείπτως δὲ διὰ σεισμῶν γογύζοντα. Κατὰ τὸν ἰσχυρὸν σεισμὸν τῆς 3 Ἰουνίου 1773 ἠνεώχθη ἄβυσσος καταβυθίσασα δύο ἀπεράντους κοιλάδας· ὁ λιμὴν Σενζωσὲ κατεκλύσθη ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἣτις εἰσέβαλεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν κοίτην αὐτῆς, ἵνα μετὰ μείζονος ὀρυγῆς ἐπαναλάβῃ τὴν ἔφοδον. Ὁ σεισμὸς οὗτος ἐπανελήφθη μετὰ μείζονος καὶ ἀνυπολογίστου ἐντάσεως τὴν 5 καὶ 7 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὅτε ἡ Ἄγκουα αἰφνης ἤρξατο ἀναδίδουσα πυκνότετον καπνὸν ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρας ἐπισκιάσαντα τὸν ἥλιον, ἐνῶ ταυτοχρόνως ραγδαίᾳ βρογῇ ζέοντος ὕδατος ὑπὸ ἀλλεπαλλήλων κεραυνῶν καὶ ἀστραπῶν ἀκολουθουμένη συνεπλήρου τὴν καταστροφὴν. Ἐνόμιζε τις ὅτι ὁ Ζεὺς καὶ οἱ λοιποὶ Ὀλύμπιοι θεοὶ ἐμάχοντο μετὰ τῶν χθονίων κατὰ τοῦ Προμηθέως, τῶν μὲν ζητούντων νὰ ἀναβιβάσωσι εἰς τὸν οὐρανόν, τοῦ δὲ νὰ καταβιβάσῃ ὑπὸ τὴν Γῆν, τὸ πῦρ, ὅπερ, ἐν νάρθηκι οὗτος ὑποκλέψας, ἀφρόνως παρέδωκε τοῖς ἀνθρώποις. Τῆς πάλης ταύτης μόνος ὁ Αἰὼλος δὲν συμμετέσχε κρατῶν ἐν τῷ ἀσκήῳ αὐτοῦ τὰ ταραχοποιὰ τέκνα τῆς Ἡοῦς καὶ τοῦ Ἀστραίου, ὅπως μὴ ἐξελθόντα ἐξαγριώσωσιν ἔτι μᾶλλον τὴν χτίσιν. Ἀμυδροτάτην παρομοίων σεισμῶν εἰκόνα παρέχουσιν ἡμῖν οἱ ἐν Εὐρώπῃ τοῦ Βεζουβίου οἱ διαρκέσαντες ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου 1818 μέχρι 11 Ἀπριλίου 1820, ὅτε ἐσχηματίσθη νέος κράτης 133 μέτρων διαμέτρου, ἐξ οὗ ἀνέθορε τοσαύτη σποδός, λάβη καὶ καπνὸς ὥστε ἐπὶ τριάκοντα ὥρας ἡ Νεάπολις ἐβυθίσθη εἰς σκότος βαθὺ ἀπολέσασα τὴν ὄψιν τοῦ ἡλίου. Ὡς δὲ ὁ Βεζουβίος ἀνεφάνη κατὰ τὴν ἑκρηξίν τοῦ 79 μ. Χ., τὴν φοικωδεστάτην πασῶν τῶν μετὰ ταύτην, ἐπὶ θέσεως ἔνθα πρότερον δὲν ὑπῆρχε ἡ ἀπλοὺς λόφος Σομα καλούμενος, οὕτω κατὰ τὸν ἐν Γουατεμάλα σεισμὸν τοῦ 1673 ἡ Ἄγκουα ἀντινάχθη εἰς ὕψος 3734 μέτρων ἀπὸ τῆς ταπεινῆς περιωπῆς ἀσημάντου καὶ μικροῦ ὄρους.

Καὶ ἀπλῇ ἔτι ἀναγραφῇ τῶν ἡφαιστειωδῶν ἐκρήξεων τῆς Χιλής, Περού, Κολομβίας καὶ λοιπῶν κρατῶν τῆς Ἀμερικῆς ἠθελεν εἰσθαὶ μικροτέρα τοῦ δέοντος. Ἀρκεσθῶμεν εἰς τὸ νὰ προσ-

θέτουμεν ὅτι ἡ μάλλον εὖσειστος χώρα τῆς ὑψηλίου εἶναι ὁ Νέος Κόσμος καὶ ὅτι μόνοι αἱ Κορδελιέραι περιέχουσι δέκα καὶ τέσσαρα πυρίπνοα καὶ πυρίστακτα ἡφαίστεια διηνεκῶς καὶ ἐνδεδεχῶς ἐνεργοῦντα. Ἡ ἐκεῖσε ὑπαρξίς τῶν ἀπείρων ἡφαιστειωδῶν ἐκτάσεων ἐξηγεῖ τὴν ἀπειρον τῶν ἰθαγενῶν εὐλάβειαν καὶ ἐμμανὴν εἰς τὴν λιθολατρείαν, καὶ οὐχὶ ἀδίκως. **Ἐν χώραις ἐνθα** ἐπικρατεῖ φανατισμὸς καὶ δεισιδαιμονία ἥ το ἀδύνατον νὰ μὴ εἰσχωρήσῃ ἡ ἰδέα ὑπάρξεως Δυνάμεως παραγούσης τοὺς κεραυνοὺς καὶ τὰς χαλάζας, τὰς ὑποχthonίους δονήσεις καὶ μετακινήσεις τῆς γῆς καὶ θαλάσσης, προκχλούσης δὲ τὸν θάνατον καὶ τὴν καταστροφὴν ἀνθρώπων, κτηνῶν, πόλεων, χωρίων καὶ οἰκιῶν. Μυθολογίαν ὅλην ἔχουσι οἱ Περουβιανοὶ καὶ Μεξικανοὶ περὶ τῶν ἡφαιστειῶν, ἅτινα πολλοὶ τῶν ἀγρίων φυλῶν ἔτι καὶ νῦν θεωροῦσι τὴν ὅλην καὶ μόνην αἰτίαν πάσης οἰασοδήποτε ἀτμοσφαιρικής, ἐπιγείου ἢ ὑπογείου μεταλλαγῆς καὶ ἀλλοιώσεως,

Ἐντεῦθεν οὐδεμία ἐκστρατεία ἢ καὶ ἀπλὴ ἀποδημία ἄνευ προηγουμένης θυσίας. Λιτανεῖαι τε καὶ πανηγύρεις, ἐθνικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ ἐορταί, ἀναποσπάστως συνδέονται μετὰ τῆς λατρείας οὐ μόνον τῶν ἡφαιστειῶν ἀλλὰ καὶ τῶν κοινῶν ὁρέων καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν βράχων. Ἐκαστον ἡφαιστειον, ὄρος, ἢ βράχος ἔχει γένος. Ἀνήκει εἰς φυλὴν, ἀντιπροσωπεῖ δὲ ταύτην ἡ ἐκείνην τὴν θείαν δύναμιν. Τρεῖς ἀπόκριμνοι βράχοι ἐνταῦθα ἀποτελοῦσιν οἰκογένειαν ἐκ μητρὸς μετὰ τῶν δύο αὐτῆς υἱῶν, σειρὰ ὀκτώ κορυφῶν ὁρέων τῶν Ἀνδεων θεωροῦνται τέσσαρες ἀδελφοὶ ἀσελγήσαντες ἐπὶ τεσσάρων ἀδελφῶν καταδικασθέντες δὲ μετὰ τὴν οἰδιπόδειον ταύτην μίξιν εἰς ἀφασίαν, φρουρὰν δὲ καὶ ἐπίβλεψιν τῆς δημοσίας ἡθικῆς. Περουβιανὸς ἐνυπνιασθεὶς ἐπὶ δύο συνεχεῖς νύκτας ὅτι σεισμὸς μέγας ἐπέκειτο, ἀνεκοίνωσε τοῦτο τοῖς ὁμοφύλοις τοῦ ἐνυπνίου ἐπαληθεύσαντος κατεδικάσθη ζῶν εἰς τὸν διὰ πυρὸς θάνατον. Ἀνάγνωτε τὸ ἔργον τοῦ André Lefevre «La religion» καὶ θέλετε ἰδεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχει χώρα ἡφαιστειώδης μὴ περιβάλλουσα διὰ παντοδυναμίας τὸ ἐν αὐτῇ ἡφαιστειον. Πολυνήσια καὶ Μελανησία, Σουμάτρα καὶ Βόρνεον, Ἰάβα καὶ Ἰαπωνίαν τελοῦσι τακτικὰς ἐορτάς πρὸς ἐξευμενισμόν τῶν Ὀρεάδων θεοτήτων, αἵτινες οἰκοῦσιν εἰς τὰ ὄρη ἢ πλανῶνται εἰς τοὺς βράχους. Οἱ κάτοικοι τῶν Σανδούχων νήσων πρεσβεύουσιν ὅτι τὸ ἐκεῖσε ἡφαιστειον οἰκεῖται ὑπὸ τεσσάρων θεοτήτων, αἵτινες προστατεύουσι τὰς τέσσαρας ἐποχὰς τοῦ ἔτους. Παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς τούτοις τὸ ὄρος εἶναι «ὁ βλ ἐπὼν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιεῶν αὐτὴν τρέμειν.»

Καὶ ἡ ἐν Μαρτινίκα καταστροφὴ φοβερά καθ' αὐτὴν δὲν πα-

ραβάλλεται εὐτυχῶς πρὸς τὰς μεγάλας ἐκείνας μυριονέκρους, ἃς ἐθρήνησε κατὰ καιροὺς ἡ ἀνθρωπότης πανταχοῦ ἐνθα ὑπάρχουσιν ἡφαίστεια εἴτε ἐν ἐνεργείᾳ εἴτε ἐσβεσμένα. Λέγω δὲ ἐσβεσμένα διότι ἐν Ἰαπωνίᾳ ἡφαίστειον ἀπὸ δ' ἐκ αἰώνων ἐσβεσμένον αἶφνης ἀνένηψε τῷ 1888 καὶ κατέκαυσεν ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους ἀνθρώπους, ὥστε οὐδεὶς δύναται νὰ ἀσφαλίσῃ ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀνὰ τὴν Γῆν διεσπαρμένων ὑπερτετρακοσίων ἐσβεσμένων ἡφαίστειων. Ἄλλως περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ αἰτίας τῶν σεισμῶν ὑπάρχουσι πολλαὶ ἀντιφάσκουσαι καὶ ἀλλήλας ἀναιροῦσαι θεωρίαι, ἀποδεικνύουσιν ὅτι αἱ ἐπὶ τοῦ φαινομένου τούτου γνώσεις τοῦ ἀνθρώπου εὐρίσκονται ἔτι εἰς τὸ ἄλφα καὶ ὅτι ἡ ἐπιστήμη βραίνει οὐχὶ ταχὺ τῷ βήματι, κατὰ τὴν γνώμην τῶν εἰδημόνων, εἰς τὴν ἀνάλυσιν καὶ ὀρθὴν ἐξακριβώσιν τοῦ ἀπαισίου καὶ παναρχαίου τούτου φαινομένου

(Ζαγαζίκ)

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΞΕΝΟΣ

ΜΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΣ ΤΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

Η δεσποινὶς Ἄννα Φραγκοπούλου εἶνε ἡ μόνη Ἑλληνίς, ἥτις πλὴν τοῦ ἐκτάκτου καλλιτεχνικοῦ ταλάντου καὶ τῶν ἄλλων σκηνικῶν προσόντων, ηὐμοίρησε καὶ σπουδῶν συστηματικῶν ἐν τῇ δραματικῇ τέχνῃ, ἐκπαιδευθεῖσα ἐν Παρισίοις ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ νὰ λαμπρύνῃ αὕτη ἡμέραν τινὰ τὸ ἐπ' αἰσίοις ἰδρυθὲν Βασιλικὸν Θέατρον. Καὶ θὰ ἦτο ἤδη ἀναμφιβόλως ὁ φωτεινότερος αὐτοῦ ἀστὴρ, ἐὰν ἡ δεσποινὶς Ἄννα Φραγκοπούλου, καίπερ γνησίᾳ Ἑλληνίς, ἐκ τῶν καλλιτέρων οἰκογενειῶν τῆς Ζακύνθου, ἀποδημήσασα ἐξ ἀπαλῆς ἡλικίας, δὲν εἶχεν ὡς μητρικὴν γλῶσσαν τὴν γαλλικὴν μᾶλλον ἢ τὴν ἑλληνικὴν, εἰς ἣν ἐν τούτοις καταγίνεται νῦν νὰ τὴν ἐκμάθῃ τελείως ὅσον καὶ ἐκείνην.

Εἰργάσθη ὑπὸ τοὺς διακεκριμένους καθηγητὰς Οὐόρμς καὶ Γκιγεμὼ ἐν τῷ Conservatoire τῶν Παρισίων. Ὁ Ρακίνας, ὁ Κορνήλιος καὶ ὁ Βολταῖρος, ἦσαν αἱ βάσεις τῶν πρώτων κλασικῶν τῆς σπουδῶν. Ἡ «Φαίδρα» τοῦ Ρακίνα καὶ ὁ «Ὁράτιος» τοῦ Κορ-